Gezi Yazısı

Cevap Anahtarı · Kısa Çözümler

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1. **D – Y – D – D**
Gezi yazısı gerçek gözlemlere dayanır.

2. **B) Mir'atü'l-Memalik**
Mir'atü'l-Memalik, Seydi Ali Reis'in eseridir ve ilk seyahatname kabul edilir.

3. **A) Evliya Çelebi**
Evliya Çelebi'nin on ciltlik Seyahatname'si en tanınmış seyahatnamedir.

4. **a) gezi yazısı b) gezgin (seyyah) c) gelişme**
Gezi yazıları belirli bir plan dâhilinde kaleme alınır.

5. **E) Gezi yazısı**
Yazar gezdiği bir şehri gözlemlerine dayanarak tanıtır.

6. **A) Olayların tamamen hayal gücüne dayanması**
Gezi yazısı hayal ürünü değil, gerçek gözlemlere dayanan bir türdür.

7. **Örnek: Eski çarşıdaki demirciler (geleneksel el sanatları) · Ahşap cumbalı konaklar (mimari) · Şehrin adının safran bitkisinden gelmesi (tarihî bilgi)**
Parçada kültürel, mimari ve tarihî özellikler birlikte verilmiştir.

8. **E) Her ikisinin de yaşanmışlığa ve yazarın gözlemlerine dayanması**
İki tür de yazarın yaşadıklarından ve gözlemlerinden izler taşır.

9. **D) Anı**
Yazar bir yolculuktan söz etse de amacı yeri tanıtmak değil, geçmiş yaşantısını ve babasıyla ilişkisini anlatmaktır.

10. **Örnek: Gezi yazıları, yazıldıkları dönemde gezilen yerin sosyal, ekonomik ve kültürel durumunu belgelediği için tarihî değer taşır; bu bilgileri içten ve etkileyici bir üslupla anlattığı için de edebîdir.**
Tarihî değer belge niteliğinden, edebî değer üsluptan gelir.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 **B**
Yazar Mardin'i betimler ve gördüklerinin kendisinde uyandırdığı şaşkınlığı paylaşır.

12 **C) Okurda anlatılan yeri görme isteği uyandırması**
Gezi yazıları okurda gezilen yeri görme isteği uyandırmayı amaçlar.

13 **Örnek: a) Anı geçmiş yaşantılara, kişilere ve duygulara; gezi yazısı gezilen yerin doğal, tarihî ve kültürel özelliklerine odaklanır. b) Anıda amaç yazarın yaşadıklarını ve duygularını paylaşmak, gezi yazısında ise bir yeri tanıtmaktır.**
Anıda bir yerden söz edilse bile amaç yeri değil, yaşantıyı anlatmaktır.

14 **D) Betimleme**
Irmak ve han, okurun gözünde canlanacak biçimde tasvir edilmiştir.

15 **C) Gezilen yerle ilgili tarihî bilgiler vermesini**
Gezi yazıları gezilen yerin tarihî ve kültürel özelliklerini de aktarır.

16 **D – D – Y – D**
Anıda yer anılsa da amaç yaşantıyı anlatmaktır; bu, metni gezi yazısı yapmaz.

17 **B**
Sonuç bölümünde gezinin yazarda bıraktığı genel izlenim toparlanır.

18 **E) Mir'atü'l-Memalik – Evliya Çelebi**
Mir'atü'l-Memalik, Seydi Ali Reis'in eseridir.

19 **Örnek: Kapadokya'ya bir sonbahar sabahı, güneş henüz peribacalarının tepesine değmeden vardık. Yıllardır fotoğraflarda gördüğüm bu vadiler karşımda uzanırken, gerçeğin fotoğraflardan çok daha şaşırtıcı olduğunu anladım.**
Giriş bölümünde yer, zaman ve yazarın ilk izlenimi verilerek okurun ilgisi çekilmelidir.

20 **A**
Yazar İstanbul'u tanıtmaz; odak, babasını tanıdığı o yolculuğun anısıdır.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 **C) I ve II**
Taş evler ve akşam ışığı betimlenmiş, son cümlede yazarın izlenimi verilmiştir; sayısal veri yoktur.

22 **B) I. cümlede ağırlıklı olarak betimleme kullanılmıştır.**
I. cümle bir hareketi (yola çıkışı) anlatır; öyküleyici bir cümledir.

23 **D) Çünkü her yazar gördüğü yere kendi bakış açısını ve üslubunu katar.**
Parça, gezi yazısının kişisel üsluba dayandığını anlatmaktadır.

24 **E) Birinci metin gezi yazısı, ikinci metin anı özelliği taşımaktadır.**
Birinci metin bir yeri tanıtıp okuru oraya çağırır; ikinci metin geçmiş bir yaşantıyı ve duyguyu anlatır.

25 **A) Okuru etkilemek için yerle ilgili gerçek dışı bilgiler uydurması**
Gezi yazısı gerçeğe ve gözleme dayanır; uydurma bilgi türün doğasına aykırıdır.

26 **D) I ve III**
Gezi yazısı yazarın üslubunu ve izlenimlerini de taşır; bu nedenle II yanlıştır.

27 **C) Şehrin nüfusuna**
Parçada nüfusla ilgili bir bilgi yoktur.

28 **C) Yerin yalnızca konumunun ve yapılarının adlarının sıralanması**
Yalnızca ad ve konum sıralamak, yerin nasıl olduğunu ve yazarda ne uyandırdığını anlatmaz.

29 **A) Yazıldığı dönemin sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamını belgelemesini**
Gezi yazıları yolculuğun yapıldığı dönemi yansıttığı için tarihî ve coğrafi birer belge niteliği taşır.

30 **Örnek: Kasabamız, iki tepenin arasındaki yeşil bir vadiye kurulmuştur. Sabahları dereden yükselen sis, kırmızı kiremitli çatıların üstünde ince bir tül gibi durur. Kasabanın geçim kaynağı yüzyıllardır cevizdir; sonbaharda bütün sokaklar ceviz kokar. Çarşıdaki eski taş han, bugün el sanatları atölyesi olarak kullanılmaktadır. Bir gün yolunuz düşerse ceviz hasadı zamanını kaçırmayın.**
Paragrafta yerin görünümü (betimleme) ve yerle ilgili bilgiler (açıklama) bulunmalı; okurda merak uyandırılmalıdır.